

การสร้างสรรค์นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยที่สะท้อนความรักของบุคคลที่มีความ
หลากหลายทางเพศ
The Creating Of Contemporary Thai Dance That Reflects The Love Of
Gender Diversity People

อดิศร มหาสัทธา* ศักย์กวิน ศิริวัฒนกุล
Adisorn Mahasattha*, Sakgavin Siriwattanakula
คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*²
Faculty of Fine and Applied Arts, Chulalongkorn University
6480044035@student.chula.ac.th

Received: May 11, 2023

Revised: May 29, 2023

Accepted: May 31, 2023

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่องการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยที่สะท้อนความรักของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างสรรค์นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยที่สะท้อนบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ นำมาทำการแสดงนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยที่สะท้อนสังคมสมัยใหม่ทางเพศที่มีความหลากหลายมากขึ้น วิจัยจากการศึกษาเอกสาร สัมภาษณ์ ทดลองสร้างสรรค์ โดยนำความเชื่อเรื่อง “ด้ายแดง” เป็นความเชื่อของคู่รักตั้งแต่อดีตชาติมาเป็นแรงบันดาลใจในการกำหนดเนื้อหาของผลงานสร้างสรรค์นี้

ผลการศึกษาพบว่าความเชื่อเรื่อง “ด้ายแดง” สามารถนำเสนอมุมมองความรักของเพศเดียวกันโดยเชื่อมโยงให้เห็นความรักของคนสองคนที่มาจากอดีตชาติ แบ่งการสร้างสรรค์ออกเป็น 6 ขั้นตอน คือ 1) แนวความคิด 2) เรื่อง 3) รูปแบบ 4) ดนตรี 5) คัดเลือก 6) แต่งกาย การแสดงชุดนี้ได้กำหนดแนวความคิดรูปแบบการแสดงแบบนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย มีเนื้อหาถ่ายทอดเรื่องราวความรักของเพศเดียวกัน นำความเชื่อเรื่อง “ด้ายแดง” เป็นแรงบันดาลใจในการดำเนินเรื่อง

การศึกษานี้จะเป็นแนวทางหนึ่งในการสร้างความเข้าใจในความรักของเพศเดียวกัน ซึ่งเป็นประเด็นอ่อนไหว มีทั้งผู้เห็นด้วยและผู้คัดค้าน ผู้วิจัยจึงนำเรื่องราวความเชื่อเรื่อง “ด้ายแดง” มาเป็นแรงบันดาลใจสร้างสรรค์นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยที่สะท้อนเรื่องราวของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศชุด “ลิขิต”

คำสำคัญ: การสร้างสรรค์ นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย ความหลากหลายทางเพศ

Abstract

This article is part of the thesis on creating a contemporary Thai dance that reflects the love of people with sexual diversity. The dance was made as contemporary to show a diversity of sexuality. The research was based on documents, interviews, creative

experiments. “Daidang (read thread)” is a story of the couple from the previous life to determine the contents for the creative purpose.

The study found that the belief found in the story could present the perspective on the homosexual love of the couple from the previous life. The creative steps were divided into six: concepts, story, forms, music, selection, and dressing.

The study could serve as a guideline to better understand the homosexual love, an extremely sensitive issue, facing both favor and opposition. The belief found in the story was used as an inspiration to create the contemporary Thai dance.

Keywords: Creation, Contemporary Thai Dance, Sexual Diversity

บทนำ

อัตลักษณ์ของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ (LGBTIQ) สิ่งเหล่านี้ยังไม่เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย ในด้านสังคมไทยอาจจะมีการยอมรับบ้างไม่ยอมรับบ้างหรือบางคนอาจไม่ทราบข้อมูลในด้านนี้มากเท่าไร แต่สังคมไทยปัจจุบันนี้ความหลากหลายทางเพศได้เปิดเผยมากขึ้นรู้จักกันมากขึ้น ซึ่งในสังคมไทยมีการแสดงออกอย่างชัดเจนเกี่ยวกับเพศวิถีอัตลักษณ์ทางเพศสถานะและการแสดงออกของอัตลักษณ์ทางเพศของกลุ่มบุคคลดังกล่าว การนำเสนอภาพลักษณ์ของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศในสื่อสาธารณะมักเป็นไปในทางเปี่ยงเบนจากบุคคลในสังคมทั่วไปหรือในฐานะผู้ที่มีความเปี่ยงเบนและบกพร่องทางจิต ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเข้าใจของสื่อและสังคมโดยรวมต่อบุคคลผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศที่ไม่ได้มองกลุ่มคนเหล่านี้ว่าเป็นคนปกติเหมือนกับประชากรทั่วไปที่มีนิยามตนเองว่า “หญิง” หรือ “ชาย” ซึ่งในปัจจุบันการครองคู่ของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศนั้นมีความสนใจขึ้นมาอีกครั้งโดยมีประเด็น “การสมรสเท่าเทียม” โดยเมื่อ วันที่ 18 มิถุนายน 2563 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคก้าวไกล ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติ แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ร่างแก้ไข ป.พ.พ.) ต่อสภาผู้แทนราษฎร และสำนักงาน เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้เปิดรับฟังความคิดเห็นประชาชนตามกลไกรัฐธรรมนูญ มาตรา 77 ตั้งแต่วันที่ 2 กรกฎาคม 2563 ถึงวันที่ 6 สิงหาคม 2563 ร่างกฎหมายดังกล่าวมีเนื้อหาที่เสนอแก้ไข ประมวลกฎหมาย แพ่งและพาณิชย์ (ป.พ.พ.) ว่าด้วยการสมรส โดยเฉพาะบรรพ 5 ครอบครัว ที่ใช้มาตั้งแต่ ปี 2519 เพื่อแก้ไขข้อจำกัดเดิม ที่กำหนดให้การสมรสมีเฉพาะ ชาย-หญิง เป็นการสมรสระหว่างบุคคลสองฝ่าย โดยมุ่งเน้นแก้กฎหมายเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับ “การสมรส” เพื่อรับรองสิทธิในการก่อตั้งครอบครัวแก่บุคคลทุกเพศ โดยไม่นำเหตุแห่งเพศสภาพหรือเพศวิถี มาเป็นข้อจำกัดในการจดทะเบียนสมรสเหมือนกฎหมายปัจจุบัน ที่ยังจำกัดว่า การสมรสจะได้เฉพาะกรณีทั้งสองฝ่ายเป็น ‘ชายและหญิง’ เท่านั้น โดยข้อเสนอดังกล่าวเป็นการเปิดพื้นที่การจดทะเบียนสมรสให้กับกลุ่มคนหลากหลายทางเพศ (LGBTIQ+) ว่า “บุคคลไม่ว่าจะมีเพศสภาพ อัตลักษณ์ ทางเพศอย่างไร ก็สามารถใช้กฎหมายสมรสฉบับเดียวกันได้”

*บุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศหรือ LGBTQ+ คือกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ โดยตัวอักษรภาษาอังกฤษแต่ละตัว เป็นตัวแทนของความหลากหลายทางเพศแบบหนึ่ง โดยเพศวิถีใน LGBTQ+ (แอล-จี-บี-ที-คิว-พลัส) มีดังนี้ 1) L-Lesbian (เลสเบี้ยน) ผู้หญิงที่รักผู้หญิง 2) G-Gay (เกย์) ผู้ชายที่รักผู้ชาย 3) B-Bisexual (ไบเซ็กชวล) ชายหรือหญิงที่มีความรักกับเพศเดียวกัน หรือเพศตรงข้ามก็ได้

4) T-Transgender (ทรานส์เจนเดอร์) ผู้ที่เปลี่ยนแปลงเพศสภาพของตน ไปเป็นเพศตรงข้าม 5) Q-Queer (ควีเอร์) คนที่ไม่จำกัดตนเองเป็นเพศใด ๆ และไม่เกี่ยวกับเพศสภาพ ด้วยอนี้ ยังรวมถึงบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศอื่น ๆ (+) อีกด้วย ซึ่งในสมัยก่อนมีการมองว่า การรักใคร่ชอบพอกันในเพศเดียวกัน เป็นสิ่งที่ผิดปกติ มีเอกสารระบุว่า “กะเทย” คือ ผู้มีความผิดปกติทางจิต ซึ่งความคิดเหล่านี้ล้วนถูกครอบงำด้วยวัฒนธรรม หรือบรรทัดฐานทางสังคมในยุคนั้น ๆ เป็นเหตุให้เกิดการเลือกปฏิบัติ ทำให้คนที่มีความหลากหลายทางเพศในอดีตไม่ได้รับสิทธิ และการยอมรับจากสังคมเท่าที่พวกเขาควรจะได้รับ ปัจจุบันในทาง การแพทย์ บุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ “ไม่ได้เป็นโรค” หรือ “มีความผิดปกติทางจิตใจ” แต่อย่างไร โดยการเป็นบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ อาจเกิดขึ้นจากองค์ประกอบหลายอย่าง ทั้งภายในร่างกาย เช่น ระดับฮอร์โมน สารเคมีในสมอง และภายนอก ร่างกาย เช่น รูปแบบการเลี้ยงดู วัฒนธรรม หรือพื้นฐานทางสังคมที่หล่อหลอมขัดเกลาบุคคล “ความหลากหลายทางเพศ จึงไม่ใช่ความผิดปกติแต่อย่างใด”

ซึ่งการสื่อสารประเด็นทางสังคมในอดีตนั้นจะมีความละเอียดอ่อนมาก นาฏยศิลป์ไทยจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสารอย่างเช่น ในสมัยที่จอมพล ป.พิบูลสงคราม ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี พบว่า นาฏกรรมตามนโยบายการปกครองมี 2 รูปแบบ คือ นาฏกรรมที่มีเรื่องราว และไม่มีเรื่องราวเมื่อบ้านเมืองเกิดวิกฤตจากสงครามโลกครั้งที่ 2 ลัทธิการปกครองแบบสังคมนิยม เผด็จการทางทหาร ลัทธิสตรีนิยม และลัทธิชาตินิยม จอมพล ป.พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีในสมัยนั้นมีแนวคิดการพัฒนาชาติสู่ความศิวิไลซ์ตามแนวคิดตะวันตก หรือ “ไทยใหม่” จึงนำราโชนมาพัฒนาเป็นร่ายรำโดยกรมศิลปากร ต่อมาปรับปรุงเป็นร่ายรำมาตรฐาน เพื่อเผยแพร่นโยบายการปกครองขณะนั้น การสร้างสรรค์ปรับเปลี่ยนโดยผสมหลักลีลาศ การแต่งกายแบบสากล ตามรัฐธรรมนูญ คนตรีไทยผสมสากล บทร้องประพันธ์ขึ้นใหม่ สาระสำคัญกล่าวถึง การสร้างชาติ เกราะ ขั้ว วัฒนธรรม สภาพบ้านเมืองที่สงบสุข การยกย่องสตรี และทหาร ทำรำนามาจากแม่ท่านนาฏกรรมไทยแบบหลวง เพื่อแสดงวัฒนธรรมของชาติ และความศิวิไลซ์ จะเห็นได้ว่านาฏยศิลป์ไทยนั้นถูกนำมาเป็นสื่อในการสื่อสารประเด็นทางสังคมมากมายที่สามารถพูดออกมาในทางตรงได้ ซึ่งองค์ประกอบของการแสดง และผู้สร้างการเต้นรำนั้นโดยมีจุดประสงค์เพื่อการเคลื่อนไหวร่างกาย เป็นการแสดงความรู้สึก ความคิด และทัศนคติภายในซึ่งสามารถแสดงออกผ่านร่างกายมนุษย์ด้วยการเคลื่อนไหวเป็นสื่อกลาง ออกจากกฎตายตัว และแสวงหารูปแบบการเต้นใหม่ที่เป็นธรรมชาติยิ่งขึ้น

การออกแบบผลงาน จะใช้ลักษณะของการออกแบบทางทัศนศิลป์เข้ามา ใช้ในการจัดวางองค์ประกอบของการแสดง ได้แก่ ท่าทาง ทิศทางการเคลื่อนไหว การจัดกลุ่ม โดยคำนึงถึงทฤษฎีทัศนศิลป์ เพื่อช่วยในการสร้างผลงาน เช่น องค์ประกอบของทัศนศิลป์ เช่น จุด เส้น รูปร่าง สี พื้นผิว แม้กระทั่งการใช้อำนาจ การเคลื่อนไหวของร่างกายด้านแรงโน้มถ่วงของโลกก็มีบทบาทในการช่วยการออกแบบรวมถึงการใช้พื้นที่ในการแสดงผลงาน จัดวางนักแสดงเคลื่อนไหวทั่วพื้นที่การแสดง ไปในทิศทางแตกต่างกัน ให้ดูน่าสนใจ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีแนวความคิดที่จะนำเอาความหลากหลายทางเพศกับความเชื่อเรื่อง ด้ายแดง ที่เป็นความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องราวของความรัก ในปัจจุบันมาสร้างงานร่วมสมัย เพื่อนำเสนอมุมมองทางด้านความรักของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ (LGBTQ+) ในรูปแบบการแสดงร่วมสมัยที่นำเสนอเรื่องราวของเพศที่สามออกมาอาจจะทำให้เพศที่สามถูกยอมรับในสังคมมากขึ้น ซึ่งผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ ยังไงก็ต้องมีความรู้สึกที่รัก จะชอบ ตามธรรมชาติของมนุษย์ที่มีความรัก โลก โกรธ หลง ในตัวตนของทุกคนไม่ว่าเพศไหนจะมีสิ่งเหล่านี้ในตัวของคนทุกคน จึงหยิบยกเอาความรู้สึกเหล่านี้ในมุมมองของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศมาเป็นการแสดงนาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัยที่สะท้อนความรักของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ ซึ่งสิ่งหนึ่งที่เป็นความเชื่อเกี่ยวกับความรักของดวงจิตสองดวงที่ผูกพันกันมานั้นก็คือความเชื่อเรื่อง “ด้ายแดง” จึงนำความเชื่อนี้มานำเสนอในรูปแบบการแสดงนาฏยศิลป์ไทยร่วมสมัยที่สะท้อน

เรื่องราวความรักของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ *ตามตำนานความเชื่อเรื่อง “ด้ายแดง” นั้นเป็นตำนานความเชื่อของ ความรัก ที่เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายอย่างมากในปัจจุบัน ที่มีความเชื่อว่าหนุ่มสาวที่มีโชคชะตากำหนดให้มาเป็นคู่กันจะมีเชือกที่มองไม่เห็นผูกติดนิ้วก้อยของกันและกันเอาไว้ของแต่ละฝ่ายซึ่งเป็นเรื่องของโชคชะตา ซึ่งด้ายแดงแห่งโชคชะตาเริ่มขึ้นจากความเชื่อในแถบเอเชียตะวันออก ซึ่งมีต้นกำเนิดความเชื่อมาจากประเทศจีน ในภาษาจีนเรียกว่า หงเชี่ยน ที่มีเรื่องเล่าว่า ในสมัยราชวงศ์ถังจะมีเทพพระเจ้าแห่งความรัก จะเป็นผู้เฒ่าที่มีด้ายแดง หรือเทพพระเจ้าจันทราร หรืออีกชื่อหนึ่งคือ ผู้เฒ่าจันทราร ซึ่งเป็นเทพผู้ควบคุมกำหนดด้ายแดงแห่งโชคชะตา และการแต่งงานตามความเชื่อของชาวจีน โดยจะมีด้ายแดงผูกไว้ที่นิ้วของชายหญิงที่เป็นเนื้อคู่กัน ไม่ว่าจะชาติไหนไหน คนที่เป็นเนื้อคู่กันก็จะมีด้ายแดงผูกไว้ที่นิ้วก้อยของทั้งคู่ แต่ถ้าหากชาติต่อไปทั้งคู่อาจจะเกิดในเพศสภาพที่เหมือนกัน หรือต่างกันแต่มีความชอบที่เหมือนกันแต่ลักษณะทางกายภาพที่แตกต่างกัน หรือเหมือนกัน ด้ายแดงยังจะมีอยู่และมีด้ายแดงที่ผูกดวงจิตสองดวงที่เป็นเนื้อคู่กันมาตั้งแต่อดีตชาติ หากในชาติต่อไปดวงจิตสองดวงเกิดในเพศสภาพที่เหมือนกัน “ด้ายแดง” จะยังคงอยู่ทำให้ดวงจิตสองดวงที่ผูกติดกันมาเจอกันและรักกันจนได้ ซึ่งในปัจจุบันนี้มีผู้คนเรียกว่าผู้มีความหลากหลายทางเพศมีเพิ่มมากขึ้น เป็นผู้ที่รักเพศเดียวกันได้ หรือต่างเพศแต่มีการเปลี่ยนเพศสภาพที่มีมาโดยกำเนิดให้เป็นอีกเพศสภาพหนึ่งแต่ก็ยังจะรักในตัวตนของกันและกัน ซึ่งเรียกว่าบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ หรือ อัตลักษณ์ของผู้มีความหลากหลายทางเพศ

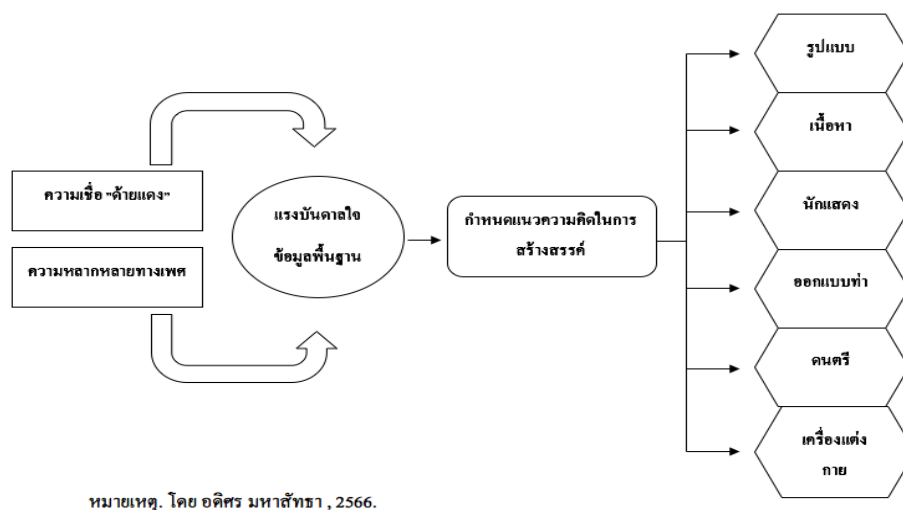
ดังนั้นในปัจจุบันการครองรักของบุคคลเพศเดียวกันหรือกลุ่มที่มีความหลากหลายทางเพศกำลังเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจ มีทั้งผู้ที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย โดยสังเกตได้จากการขับเคลื่อนกฎหมายสมรสเท่าเทียมในประเทศไทย เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างความเข้าใจกับประเด็นดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยจึงนำเรื่องราวความเชื่อเรื่อง “ด้ายแดง” มาใช้เป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยที่สะท้อนเรื่องราวของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศผ่านการแสดงชุด “ลิขิต”

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อสร้างสรรค์นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยที่สะท้อนเรื่องราวความรักของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดสำหรับการวิจัยเรื่อง การสร้างสรรค์นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยที่สะท้อนความรักของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และสังเคราะห์จากแนวคิดทางสังคมวิทยา มานุษยวิทยา ความหลากหลายทางเพศ แนวคิดเรื่องสัญลักษณ์ของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ แนวคิด องค์ประกอบทางศิลปกรรมแบบสหวิทยาการ อาทิ ศิลปะการละคร นาฏศิลป์ ทัศนศิลป์ ดุริยางคศิลป์ โดยได้อาศัยความรู้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนศึกษาผลงาน นาฏศิลป์ไทย การฝึกปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานด้วยตนเอง การสัมภาษณ์และการสาธิตนาฏศิลป์ไทยจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยข้อมูลและองค์ความรู้เหล่านี้ถูกนำมาประมวลปรับใช้เป็นกรอบ แนวความคิดในการวิจัยตามแผนผังดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย
ที่มา: ผู้วิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศทางเลือกจากวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับความเชื่อเรื่อง “ด้ายแดง” รวมถึงได้มีการทดลองสร้างสรรค์การแสดงนาฏศิลป์ไทยที่สะท้อนความรักของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ เพื่อทำการวิจัยและศึกษาความเป็นไปได้ แล้ววิเคราะห์ผลลัพธ์ข้อมูลจากการทดลอง สร้างสรรค์ โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. กำหนดแนวคิด 2 แนวความคิดหลักที่นำมาใช้ในการสร้างสรรค์ในรูปแบบการแสดง ได้แก่
 - 1.1 การนำเรื่องราวของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศมาใช้ในการแสดง
 - 1.2 การนำความเชื่อโบราณเรื่อง “ด้ายแดง” มาเป็นแรงบันดาลใจการแสดง
2. ศึกษาข้อมูลจากวิจัยที่เกี่ยวข้องในการแสดงเพื่อนำข้อมูลมาใช้ประกอบในการแสดง ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัย กับ บทความที่เกี่ยวกับบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ
3. สร้างและพัฒนารูปแบบการแสดง ทดลองจัดการแสดงนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยที่สะท้อนความรักของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ ณ โรงละคร UTCC Performing Arts มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย เปิดให้ผู้ชมทั่วไปสำรองที่นั่งจำนวน 30 ที่นั่ง เพื่อเก็บข้อมูลและผลลัพธ์ที่ได้จากการแสดงจริง
4. รวบรวมความคิดเห็นที่มีต่อการแสดง
5. วิเคราะห์และประมวลผล
6. สรุปผลการวิจัย

ผลของการวิจัย

จากการดำเนินงานตามขั้นตอนการวิจัยเพื่อสร้างสรรค์การแสดงนาฏศิลป์ไทยที่สะท้อนความรักของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ ซึ่งเป็นการนำเอาความหลากหลายทางเพศมาผนวกกับความเชื่อ

เรื่อง “ด้ายแดง” มาสร้างการแสดงที่อยู่บนพื้นฐานของนาฏศิลป์ไทย ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งเป็นหัวข้อ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. กำหนดแนวความคิด

ผู้วิจัยได้กำหนด 2 แนวความคิดหลักที่นำมาใช้ในการสร้างสรรคในรูปแบบการแสดง ได้แก่

1.1 การนำเรื่องราวของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศมาใช้ในการแสดง โดยการดำเนินการวิจัย ได้ทำแบบสอบถามความคิดเห็นจากบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ จากประสบการณ์ที่บุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศประสบพบเจอมาด้วยตนเองในรูปแบบที่ต่างกัน โดยผู้วิจัยเลือกเอาลักษณะและรสนิยมทางเพศที่บุคคลทั่วไปรู้จักกัน มาปรับใช้ในการแสดง คือ ผู้ชายที่รักผู้ชาย หรือที่เรียกกันอีกอย่างหนึ่งว่า “เกย์”

1.2 การนำความเชื่อโบราณเรื่อง “ด้ายแดง” มาเป็นแรงบันดาลใจในการแสดงตามตำนานความเชื่อเรื่อง “ด้ายแดง” นั้นเป็นตำนานความเชื่อของ ความรัก ที่เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายอย่างมากในปัจจุบัน ที่มีความเชื่อที่ว่าหนุ่มสาวที่มีโชคชะตากำหนดให้มาเป็นคู่กันจะมีเชือกที่มองไม่เห็นผูกติดนิ้วก้อยของกันและกันเอาไว้ของแต่ละฝ่ายซึ่งเป็นเรื่องของโชคชะตา ซึ่งด้ายแดงแห่งโชคชะตาเริ่มขึ้นจากความเชื่อในแถบเอเชียตะวันออก ซึ่งมีต้นกำเนิดความเชื่อมาจากประเทศจีน ในภาษาจีนเรียกว่า หงเซียน ที่มีเรื่องเล่าว่า ในสมัยราชวงศ์ถัง จะมีเทพพระเจ้าแห่งความรัก จะเป็นคู่เฒ่าที่มีด้ายแดง หรือเทพพระเจ้าจันทร์รา หรืออีกชื่อหนึ่งคือ คู่เฒ่าจันทร์รา ซึ่งเป็นเทพผู้ควบคุมกำหนดด้ายแดงแห่งโชคชะตา และการแต่งงานตามความเชื่อของชาวจีน โดยจะมีด้ายแดงผูกไว้ที่นิ้วของชายหญิงที่เป็นเนื้อคู่กัน ไม่ว่าจะชาติไหนไหน คนที่เป็นเนื้อคู่กันก็จะมีด้ายแดงผูกไว้ที่นิ้วก้อยของทั้งคู่

2. การสร้างโครงเรื่องของการแสดง

โดยการสร้างสรรคานาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยที่สะท้อนความรักของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศชุดนี้ผู้วิจัยได้นำเอาความเชื่อเรื่อง “ด้ายแดง” มาเป็นแรงบันดาลใจกับแนวความคิดเรื่องความรักของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ โดยนำเสนอผ่านความเชื่อเรื่อง “ด้ายแดง” โดยผู้วิจัยได้ตีความของเรื่องความเชื่อเรื่อง “ด้ายแดง” นี้ออกมาเป็นคำว่า “ลิขิต” ซึ่งคำว่าลิขิต นั้น มีความหมาย เขียน หรือ กำหนด ซึ่งคำว่ากำหนดนั้นก็ตรงความหมายของคำว่า “ด้ายแดง” คือ บุคคลคนสองคนที่รักกันมา หรือเป็นเนื้อคู่กันจะมีด้ายแดงผูกติดกันมาตั้งแต่ชาติปางก่อนเหมือนเป็นการได้ถูกลิขิตหรือกำหนดไว้แล้ว ผู้วิจัยจึงได้เอาคำว่า “ลิขิต” มาตีความหมายผ่านการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดนี้ โดยแบ่งการแสดงออกเป็น 3 ช่วงใหญ่ ๆ ดังนี้

ช่วงที่ 1 อดีตชาติ ในช่วงนี้จะเล่าเรื่องมาตั้งแต่อดีตชาติของชายหญิงคู่หนึ่งที่รักกันเป็นเนื้อคู่กันแต่ความตายก็ทำให้คนสองคนต้องจากกันในอดีตชาติ แล้วได้ไปเกิดใหม่ในชาติภพต่อไป แต่ในชาติภพใหม่นี้เกิดมาเป็นเพศสภาพที่เหมือนกัน

ช่วงที่ 2 ลิขิต การลิขิตนี้มีอยู่หนึ่งเรื่องที่มีมนุษย์เผ่าคอย รอคอย หรือค้นหาคนที่เป็เนื้อคู่ของตนหวังจะได้พบเจอกับความรักที่ในรูปแบบที่ตนปรารถนา ซึ่งตามความเชื่อคนที่เป็เนื้อคู่กันก็จะมีด้ายแดงผูกติดกันมา แต่ไม่รู้ว่าจะเกิดมาในรูปแบบไหนจะเป็นผู้ชายหรือผู้หญิง หรือจะเป็นบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ ก็เป็นไปได้แค่มีจิตที่ผูกติดกันมาหรือเป็นเนื้อคู่กัน

ช่วงที่ 3 บทสรุป แรงดึงดูดของด้ายแดงนั้นทำให้คนสองคนได้มาเจอกัน แสดงความรักต่อกันไม่ว่าเป็นเพศไหน โดยมีด้ายแดงแห่งโชคชะตาที่มีมาแต่อดีตชาติจนมาถึงในชาติภพใหม่ที่ทำให้คนสองคนได้มาพบเจอกัน

3. รูปแบบการแสดง

ผู้วิจัยได้กำหนดการแสดงชุดนี้ให้อยู่บนพื้นฐานของนาฏศิลป์ไทย ที่มีการนำเรื่องราว ความเชื่อ เรื่อง “ด้ายแดง” มาเป็นแรงบันดาลใจ กับความรักของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ เข้ามาเป็น เรื่องราวในการแสดง ซึ่งเป็นการแสดงที่ผู้แสดงจะใช้ลักษณะของนาฏศิลป์ไทย เช่น จีบ ตั้งวง ลงเหลื่อม การใช้ลำตัวในการเคลื่อนไหวแบบนาฏศิลป์ไทย ที่ผสมผสานกับนาฏศิลป์ไทยแบบร่วมสมัยในท่าทางที่จะ สื่อถึงเรื่องราวของการแสดงที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น โดยผู้วิจัยได้พิจารณานำมาใช้ตามความเหมาะสมในช่วงของ การแสดง ทั้งหมด 3 ช่วงดังนี้

3.1) ช่วงที่ 1 อดีตชาติ

ผู้วิจัยกำหนดให้นักแสดง 1 คน เป็นตัวแทนของ ด้ายแดง และนักแสดง 2 คน เป็นผู้ชาย กับผู้หญิงที่รักกันมาตั้งแต่อดีตชาติและทั้งสองได้จากกันด้วยความตาย

ภาพที่ 2 ภาพการแสดงในช่วงที่ 1

ที่มา: ผู้วิจัย

3.2) ช่วงที่ 2 ลิขิต

แรงดึงดูดของด้ายแดงนั้นทำให้คนสองคนได้มาเจอกัน แสดงความรักต่อกันไม่ว่าเป็นเพศ ไหนโดยมีด้ายแดงแห่งโชคชะตาที่มีมาแต่อดีตชาติจนมาถึงในชาติภพใหม่ที่ทำให้คนสองคนได้มาพบเจอกัน

ภาพที่ 3 ภาพการแสดงในช่วงที่ 2
ที่มา: ผู้วิจัย

3.3) ช่วงที่ 3 บทสรุป

สุดท้ายแล้วความรักไม่ได้ขึ้นอยู่กับว่าจะเป็นเพศไหน แต่ถ้าคนสองคนยอมรับตัวตนของกันและกันได้ก็จะใช้ชีวิตอยู่บนโลกนี้ได้อย่างมีความสุข และความรักก็เกิดขึ้นได้กับทุกคนไม่ว่าจะเป็นเพศไหน

ภาพที่ 4 ภาพการแสดงในช่วงที่ 3
ที่มา: ผู้วิจัย

4. ดนตรีที่ใช้ในการแสดง

การออกแบบดนตรีที่ใช้ในการแสดงจะแบ่งออกเป็นช่วงดังต่อไปนี้

ช่วงที่	นาทีก	ดนตรีที่ใช้ในการแสดง
1	5 นาที	ใช้เพลงบรรเลงที่ใช้เครื่องดนตรีสากล
2	10 นาที	ใช้เพลงบรรเลงที่ใช้เครื่องดนตรีสากล
3	2 นาที	ใช้การเล่นไวโอลินในทำนองเพลง ถ้าเธอรักใครคนหนึ่ง จากภาพยนตร์เรื่องบุพเพสันนิวาส

5. การคัดเลือกนักแสดง

ผู้วิจัยได้คัดเลือกนักแสดงทั้งหมด 5 คนที่ใช้การวิจัยเพื่อสร้างสรรค์การแสดงนาฏศิลป์ไทยที่สะท้อนความรักของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ

5.1 ผู้วิจัยได้คัดเลือกนักแสดงผู้ชาย 2 คน

- นักแสดงผู้ชายคนที่ 1 เป็นผู้ชายที่แข็งแรงทั้งภายนอกแต่ภายในมีความอ่อนโยนแสดงเป็น ตัวพระเอก

- นักแสดงผู้ชายคนที่ 2 เป็นผู้ชายที่ทั้งภายนอกและภายในมีความอ่อนโยนแสดงออกถึงความเป็นผู้หญิง แสดงเป็นตัวนายเอก

- นักแสดงผู้ชายคนที่ 3 เป็นผู้ชายที่มีความแข็งแรง แสดงเป็นผู้ชายในอดีตชาติ

5.2 ผู้วิจัยได้คัดเลือกนักแสดงผู้หญิง 1 คน เป็นผู้หญิงที่มีความอ่อนหวาน สดใส ร่าเริง แสดงเป็นผู้หญิงในอดีตชาติ

5.3 ผู้วิจัยได้คัดเลือกนักแสดงผู้ชาย 1 คน เป็นผู้ชายที่มีความแข็งแรง ลักษณะภูมิฐาน ตัวใหญ่ เปรียบเสมือนเป็นตัว “ด้ายแดง” ที่จะคอยลิขิต เป็นแรงดึงดูดให้คนสองคนได้มาเจอกัน

6. การแต่งกายในการแสดง

ผู้วิจัยได้กำหนดการแต่งกายในการวิจัยเพื่อสร้างสรรค์การแสดงนาฏศิลป์ไทยที่สะท้อนความรักของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศดังนี้

- นักแสดงผู้ชายที่แสดงเป็นตัวแทนของ “ด้ายแดง”

ภาพที่ 5 เครื่องแต่งกายในการแสดง

ที่มา: ผู้วิจัย

- นักแสดงผู้ชายกับผู้หญิงที่แสดงเป็นตัวละครในอดีตชาติ

ภาพที่ 6-7 เครื่องแต่งกายในการแสดง
ที่มา: ผู้วิจัย

- นักแสดงผู้ชาย 2 คนที่แสดงเป็นตัว พระเอก และนายเอก ในชาติปัจจุบัน

ภาพที่ 8-9 การแต่งกายในการแสดง
ที่มา: ผู้วิจัย

การสรุปผลและอภิปราย

จากการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยที่สะท้อนความรักของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศจากแรงบันดาลใจจากความหลากหลายทางเพศกับความเชื่อเรื่อง “ด้ายแดง” นั้นโดยมีแนวคิดด้าน

เนื้อหาที่นำเสนอเรื่องความหลากหลายทางเพศมาผสมผสานกับเรื่องความเชื่อเรื่อง “ด้ายแดง” ซึ่งมีเจตนารมณ์ที่จะนำเสนอเรื่องความหลากหลายทางเพศผ่านการแสดงนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยในอีกแง่มุมหนึ่งแก่บุคคลทั่วไป เป็นการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยในอีกรูปแบบหนึ่งที่น่าเอาวิถิต่างเพศ และความเชื่อของมนุษย์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันมาทำการแสดง การแสดงชุดนี้ได้กำหนดรูปแบบต่อการสร้างสรรค์การแสดงชุดนี้ประกอบด้วย 1) แรงบันดาลใจ 2) ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องและสัมภาษณ์ผู้ที่มีประสบการณ์จริง 3) กำหนดรูปแบบการแสดง โดยการกำหนดรูปแบบการแสดงชุดนี้มียุคประกอบที่สำคัญได้แก่ 1) เนื้อเรื่องในการแสดงโดยออกแบบมาจากแรงบันดาลใจ 2) ออกแบบการแสดง สร้างการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยที่เล่าเรื่องราวผ่านร่างกายของผู้แสดง 3) นักแสดง คัดเลือกนักแสดงตามความเหมาะสมของเนื้อหาในการแสดงและคาแรคเตอร์ในการแสดง 4) ดนตรี ใช้ดนตรีที่บรรเลงสดจากไวโอลินและสร้างสรรค์เพลงขึ้นมาใหม่ 5) ท่าทางในการแสดง ออกแบบท่าทางในการแสดงที่อยู่บนพื้นฐานของนาฏศิลป์ไทยโดยนำจุดเด่นของท่าทางจากนาฏศิลป์ไทยที่จะบ่งบอกความเป็นเพศ เช่น การก้าวขาของตัวพระกับตัวนางที่ต่างกัน ซึ่งแสดงให้เห็นเพศที่ต่างกัน 6) เครื่องแต่งกาย จะใช้เสื้อและกางเกงที่มีสีขาวเป็นสีที่แทนความบริสุทธิ์ของมนุษย์อยู่ที่ว่าตัวตนข้างในของแต่ละบุคคลนั้นจะเป็นอย่างไร

โดยในกระบวนการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ไทยที่สะท้อนเรื่องราวความรักของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศนั้นผู้วิจัยมีความคาดหวังว่าการแสดงชุดนี้เป็นเครื่องมือในการนำเสนอความหลากหลายทางเพศที่ผ่านการแสดงนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยที่จะทำให้ผู้ชมมีความเข้าใจในรสนิยมของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากการทดลองการวิจัยเพื่อสร้างสรรค์การแสดงนาฏศิลป์ไทยที่สะท้อนความรักของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะแก่ผู้สนใจดังนี้

1. ความหลากหลายทางเพศนั้นมีหลายรูปแบบผู้ที่สนใจสามารถนำไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ในการสร้างและพัฒนารูปแบบการแสดงในรูปแบบอื่นได้
2. ผู้ที่สนใจสามารถนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับเพศทางเลือกผ่านการสร้างสรรค์การแสดงในมุมมองด้านอื่นของเพศทางเลือก เช่น ด้านการใช้ชีวิต สังคม เพื่อน และอีกมากมายได้

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ ธีรารัตน์, Bangkok as Gendered and Sexual City: Yes or No ความเป็นเพศในสังคมเมืองกรุงเทพ. Institute for Population and Social Research, Mahidol University
กาญจนา ดวงสุวรรณ. (2556). Gender choice. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, ทัศนศิลป์ศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- ดวงพร ช่างทอง. (2561). บทความการสมรสเท่าเทียมกลุ่มคนหลากหลายทางเพศ (LGBTQI+) มีพื้นที่แค่ไหนในสังคม

- พรนิภา ศรีประเสริฐ. (2565). *บทความเรื่อง LGBTQ ความหลากหลายที่ไม่แตกต่างในสังคม* สืบค้นเมื่อ 15 มีนาคม 2566, จาก <https://www.paolohospital.com/th-TH/kaset/Article/Details/LGBTQ->
- มณิศา วศินารมณ, สวภา เวชสุรกัษ. (2561). *บทความการสร้างสรรค่านิยมตามนโยบายการปกครอง). โรงพยาบาลพริ้นซ์ สุวรรณภูมิ. กระทุ้เรื่องทำความรู้จักLGBTQ+โอบกอดความหลากหลายที่ “ไม่จำเป็นต้องรักษา”* สืบค้นเมื่อ 15 มีนาคม 2566, จาก <https://www.princsuvarnabhumi.com/news/-LGBTQ>
- ศุภรัตน์ ทวีเลิศวุฒิกุล, อาทิตยา เทวกุล ณ อยุธยา. (2564). *บทความทางเลือกและปัญหาความเท่าเทียมทางเพศในสังคมไทย* สืบค้นเมื่อ 15 มีนาคม 2566, จาก <https://so09.tci-thaijo.org/index.php/JPP/article/view/542>
- อรรถกณ วชิรวัชร, และชนิสรา สิริอแสง. (2563). *ศึกษาดำเนินความเชื่อด้ายแดงแห่งโชคชะตาของชาวจีน.*